

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Izdaja vsak četrtek in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 4 K, pol leta 2 K in za četrta leta 1 K. Naročnina za Nemčijo 6 K, za druge izvenavstrijske dežele 8 K. Kdor hodi sam po nje, plača na leto samo 3 K. — Naročnina se pošilja na: Upravništvo „Slovenskega Gospodarja“ v Mariboru. — List se dopušča do odpovedi. — Udje „Katoškega tiskovnega društva“ dobivajo list brez posebne naročnine. — Posamezni listi stanejo 10 vin. — Uredništvo: Koroška cesta šte. 5. — Rokopisi se ne vračajo. — Upravništvo: Koroška cesta šte. 5, sprejema naročnino, inserate in reklamacije. — Za inserate se plačuje od enostopne petivrstice za enkrat 18 vin., ali kar je isto, 1 kvadratni centimeter prostora stane 12 vin. Za večkratne oglase primeren popust. V oddelku „Mala naznanila“ stane beseda 5 vin. Parte in zahvale vsaka petivrstica 24 vin., izjave in Poslano 36 vin. — Inserati se sprejemajo do torka popoldne. — Nezaprete reklamacije so poštnine proste.

Ofenzive na vseh frontah.

Ali se odpravi § 19 državnih temeljnih zakonov?

Oblastveno pregledana praška „Union“ objavlja o tem vprašanju članek, ki ga je dobila od „posebne strani“:

Skoro vsak dan nas utrjuje v prepričanju, da se žal v naši domovini nahajajo krogi, ki se celo iz najstrašnejše vseh vojsk niso ničesar naučili. K tem spadajo v prvi vrsti ustvaritelji „binkoštnega programa“. Pred vsem se zalteva tu odprava paragrafa o enakopravnosti v državnih temeljnih zakonih — torej določbe, ki jo vsi nemški narodi monarhije čuvajo kot zenico v svojem očesu.

Skozi desetletja si je prizadevala mala manjšina avstrijske poslanske zbornice, da bi napravila kraj in konec temu temeljnemu in življenjskemu pogodu naše monarhije. Ali vsa njena prizadevanja so se razbijala na odporu večine parlamenta, ki se je, kakor znano, poleg zastopnikov nemških plemen sestavljala tudi iz zastopnikov tistih Nemcev, ki so, sledeč čutu pravičnosti, vsikdar kazali razumevanje za zvanje države: da bodi v zavetišče vsem svojim narodom! Misli bi smeli, da bo sedanjí trdi vojni čas, ki je šele prav dokazal, kako požrtvovalno nastopajo vsi narodi za obstanek monarhije, kako v slogi zmagonosno odbijajo cel svet sovražnikov, vsakomur v razlog in zapoved, da bo to slogo ohranjal in množil v drugih važnih pogledih ter da bo opuščal vse, kar bi moglo kaliti sporazumljenje in izzivati stare huđe spopade.

Nemška plemena te države se tudi pokore tej neizogibni zapovedi in so zato zapostavila vse svoje dobro utemeljene zahteve, za katere so se skozi leta borila. Storila so to v domnevi, da se bodo teh načel držali tudi drugi in da si bodo tudi druga plemena enakomerno prizadevala, da tudi ona s svoje strani pripomorejo k ohranitvi te sloge. Temu je tudi tako na sploh. Izjemo delajo izvestni krogi, ki z vneto, vredno boljše stvari, znašajo iz shramb predmete za spore, drugega za drugim, ter jih postavljajo na dnevni red. Šele nedavno je izjavil grof Tisza, da se razmere, kakoršne so bile poprej, ne smejo povrniti,

da se mora vsem narodom izkazati enakopravno spoštovanje. Ali nemški Volkswrti se ne menijo za to ter prihajajo z enim bojnim pozivom za drugim. Sedaj so srečno dospeli tako daleč, da hočejo zasukati to, kar je tri četrstoletja tvorilo glavno točko naših državnih temeljnih zakonov in kar spada k najdragocenejši posesti vseh nemških narodov države!

Napram takim in sličnim prizadevanjem izjavljamo: Z dejstvom, da obstoje v Avstriji različni kulturni narodi, se mora računati! Ti narodi predstavljajo sile, ki jih je postavil božji svetovni red. Življenje, moč in lepota so v njih mnogovrstnosti. Kdor ni udarjen s slepoto, si mora biti na jasnejšem, da z ozirom na prosvetni razvoj, ki so ga danes dosegli narodi Avstrije, tudi vzravnajoča državna oblast ne more več izpremeniti monarhije v enotno narodnostno državo! Cesar ni moglo doseči 18. in 19. stoletje, je pač izključeno v 20. stoletju! Naj bi že enkrat odnehali s tem, da se, prezirajoč to dejstvo, ljubezen do domače grude označa kot nekako prokletstvo, ki ogroža ali celo izključuje avstrijski patriotizem, ko so vendar spoštovanje do domače zemlje in domovinske zgodovine vzrok vdanosti do države in jačijo tudi čustva do vladarske hiše. Svetovno-zgodovinska in v svoji vrsti edina naloga države je, da zgodovinsko, jezikovno in prosvetno različne narode ob vzajemnem vpoštovanju njihove narodnosti združuje k mirnemu skupnemu življenju in mirnemu delu za višje skupne državne smotre! Neizogibne posledice tega zvanja mora nositi vsakdo, ki je državi resnično vdan. Ker pa je jezik orodje duševnega vstvarjanja in obenem navadni zunanji znak narodne različenosti, je v narodno mešanih deželah briga za rabo jezika v Soli in uradu seveda najnujnejša in najživahnejša. Nikakor ne gre, da bi se lupatam pojavljajoče jezikovne težkoče jemale v povod, da bi se odpravljajoče načelo enake pravice, ki najboljše odgovarja sestavi naše monarhije! Kdor hoče to, spravlja državo v nevarnost, ne pa da bi ji koristil. Trditve, da bi bila skupnost že blizu štiri stoletja pod zastavo habsburške hiše združenih narodov in dežel odvisna od vezi državnega jezika — ta trditve ni nikakor u-

temeljena. Najbolj in najizdatnejše je ta trditve pač ovržena s tem, da je Avstrija orjaške naloge, pred katere jo je postavila vojna, tako sijajno rešila, ne da bi imela kak državni jezik!

Rekviriranje živine na Štajerskem.

Ker se slišijo iz cele dežele pritožbe radi oddaje živine, je treba se enkrat o tej zadevi pisati in pojasniti dejanske razmere. O tem nihče ne bode dvomil, če povdarjamo, da se mora skrbeti za živež in hrano naših vojakov. Radi tega je tudi popolnoma jasno, da moramo tudi glede oddaje živine donošati največje žrtve. Povsod so naši živinorejci, kralja Bogu, zavzemali tudi to stališče in radi oddajali, kar je le bilo mogoče. Zadnji čas se je pa to občutilo radi tega hujše, ker se zahteva od Štajerske velikanska množina. Stori se je vse korake, da bi se zahtevano število živine zmanjšalo, in da bi se cene živine uredile tako, da ne bode štajerski kmet oddajal živine ceneje nego kmet drugih kronovin. V kratkem se bode v tem oziru zboljšalo. Za načelo si je oblast postavila zdaj te-le točke:

Oddati se mora 10% vseh krav, vse telice nad 2½ leta, ki niso breje, 50% volov v starosti 2—3 let; vse vole nad tri leta stare in vse bike, ki niso več porabni.

Seveda se vsikdar tudi ne bode moglo natančno držati teh navodil, ker so razmere v nekaterih okrajih take, da bode kmet rajši oddal težko kravo — nego vola, katerega nujno potrebuje za delo na polju. V prvi vrsti se mora varovati plemenska živina, v drugi vrsti se le živina, ki je potrebna za vožnjo ali pa krave-dojnice; dojnice bodo vzeli tiste, ki dajejo najmanj mleka, ki niso dolgo časa breje in niso dobrega plemena. Rekviriranje vprežnih volov se bode opustilo po možnosti le tam, kjer ni nobenega človeka, ki bi znal učiti krave voziti ali kjer sploh ni živine za vožnjo. Kjer so dve ali dveipolletni volli, konji ali krave, ki znajo voziti, se vzamejo vsi skramente po katoliškem obredu.

Druga soproga carja Ferdinanda, kraljica Eleonora, čeprav protestantinja, podpira prav odkritosrčno katoliško cerkev. Na kraljevem dvoru vlada strogo krščansko življenje. Kadar se nahaja kraljeva rodbina na svojih posestvih na Ogrskem, daje prav lepe vzglede katoliškega mišljenja, kajti vsak dan jo je najti v cerkvi, med reveže pa deli prav obilo miločin.

Ganljivo je bilo videti, ko so prejeli princ Ciril, brač prestolonaslednikov, in njegovi sestri princezini Evdoksija in Nadežda prvo sv. obhajilo. Bilo je dne 2. septembra leta 1909 v grajski cerkvi Koburg-Kohari v Hout-St. Antalu na Ogrskem. Na velik dan veselja jih je pripravil o. Damijan Kreichgauer iz jezuitskega reda. Navzoči so bili vsi člani carjeve rodovine in ves dvor. Ne samo za otroke, a tudi za carja Ferdinanda, ki je storil vse, da se vrši slovesnost kar najsijajnejše, je bil ta dan zanj dan največjega veselja. Princezini Evdoksija in Nadežda sta bili dne 8. decembra 1912 v cerkvi v Plovdivu po osemidnevni najskrbnejši pripravi sprejeti v Marijino družbo.

Ko je leta 1858 po stoletnem suženjstvu zopet na novo oživila bolgarska narodna samozavest, je bilo njeno prvo delo, da so se Bolgari ločili od grškega carigrajskega patriarha. Vsled tega koraka je izobčil carigrajski grški patriarh vse člane bolgarske cerkve iz pravoslavne cerkve. Takoj, ko se je ločila bolgarska cerkev od grškega carigrajskega patriarha, se je pričelo v Bolgariji gibanje za združanje z Rimom. Na čelu gibanju so bili številni možje iz bolgarskih razumniških krogov, tem se je pribru-

LISTEK.

Katoliška cerkev v Bolgariji.

Razkolniške dežele je žalibog prištevati k tistim deželam, od katerih, sodeč po današnjih razmerah, ni mnogo pričakovati v korist katoliške cerkve. Edino Bolgarija dela v tem oziru izjemo, tista Bolgarija, na katero so obrnjene oči vseh katoličanov celega sveta.

Zdi se namreč, da čuva izza balkanskih homatij nad deželo junaškega bolgarskega naroda posebno previdnost božja, kajti položaj Bolgarije postaja tak, da daje najlepša upanja, da se bo Bolgarija zopet združila z Rimom.

Rusija in druge sosedne balkanske države tvorijo že od nekdanj nepremagljivo oviro, ki je znala do sedaj preprečiti in v kralji zadušiti vsa stremljenja ljudstva, ki je katoliški cerkvi prijazno, se zopet združiti s sv. katoliško cerkvijo. Ta ovira je bila v drugi balkanski vojski popolnoma ali deloma odstranjena, kajti vsled zahrbtnosti Srbije in Grčije v drugi balkanski vojski so bile raztrgane vse vezi, ki so poprej vezale omenjeni deželi z Bolgarijo in v srcu slehernega Bolgara je zavladala nenaklonjenost in nezaupanje do obeh imenovanih neodkritosrčnih priateljic. Zazdelo se je takoj, da je začelo zdravo jedro, ki se nahaja v junaškem bolgarskem narodu,

kliti k novemu življenju. V trenutku pa, ko je stopila Bolgarija v tej svetovni vojski na stran osrednjih vellesil, je prišlo do popolnega razvoja verskih razmer v Bolgariji in prid katoliške cerkve. Takoj so se pričela stremljenja in prizadevanja za združenje Bolgarov z Rimom. Vspeli teh stremljenj in prizadevanj je bil, da so se pričela pogajanja bolgarske vlade z Rimom, da se sklene konkordat (pogodba) med Rimom in Bolgarijo.

Božja previdnost si je izbrala sedaj vladajočo kraljevo rodovino kot glavno svoje orodje za izvršitev združenja Bolgarov z Rimom. V kraljevi bolgarski rodovini je smatrati Marijo Lujizo, prvo soprogo carja Ferdinanda, kot oni globoki vir, iz katerega črpa vsa kraljeva rodovina svoje globoko versko prepričanje. Marija Lujiza, vojvodinja parmska in sestra soproge našega prestolonaslednika, je bila tako pobožna kneginja, da so jo prištevati k svetnicam.

Na rusko povelje je birmoval bolgarskega prestolonaslednika Borisa leta 1896 v staroslavni bolgarski prestolnici v Tirnovi bolgarski razkolniški škof in Boris je bil tako izročeni razkolništvu. Ta dogodek je globokoverno mater tako ranil v srcu, da je kmalu nato umrla. Njeni zemeljski ostanki počivajo v stolnici v Plovdivu, na njen grob pa romajo leto za letom neštivilne množine Bolgarov vseh obredov. Vsakomur je znano, da je moral prestolonaslednik le vsled zunanjega pritiska prestopiti v razkolniško cerkev, ne pa iz notranjega prepričanja, kajti znano je, da prestolonaslednik nikdar ne gre v kako razkolniško cerkev, pač pa zahaja s svojim očetom, carjem Ferdinandom, prav pogosto v katoliške cerkve, kjer prisostvuje službi božji in prejema sveče za-

rejši voli. Za gospodarstvo, ki meri nad 20 oralov njiv, se mora na vsak način pustiti vsaj eden par volov. Izrekla se je na merodajnem mestu tudi želja, da bi se za obdelovanje polja vsaj pustilo več kmetom-sosedom par volov, katere bi lahko skupno porabljali za delo. Govedo mora tehtati vsaj 300 kg. Kdor ima dve ali samo eno kravo, se mu ta najpusti, zlasti če ni docela pripravna za klanje. Nakupovalci imajo nalog, da se kolikor le mogoče držijo teh navodil in vpoštevajo gospodarske razmere posameznih krajev in posameznih kmetov.

Število živine na Stajerskem po zadnjem štetju od dne 6. maja 1916: mlade živine pod enim letom: 168.618 (pri štetju dne 3. X. 1915 172.086), bikov 21.764 (9194), telic nad 1 letom 92771 (93.728), krav 285.919 (288.944), volov 1- do 2letnih 51.760 (53.139), 2 do 3letnih 43.921, nad 3letnih 67.034 (leta 1915 vseh teh volov skupaj 104.275), svinj pod 3 meseci 293.767, nad 3 meseci 359.856, ovac 90.600, koz 35.483. Vse goveje živine so našteji sedaj 731.737, leta 1915 pa: 721.366. Po načelih, katera si je postavil živinoprometni zavod, se mora oddati 131.748 glav živine iz cele dežele.

Za mesec julij 1916 se je nakazalo Stajerski, da odda za vojaščino in za civilno prebivalstvo vsa skupaj 23.050 glav živine. To je ogromna svota, zato se tudi hudo obdružuje revizija. Ne ve se še, če bodo uslišane prošnje, da se to število zmanjša. Deželni odbor je na vseh merodajnih mestih zastopal stališče, da se ljudstvo ne brani donošati vseh žrtev, ki so potrebne za vojaščino, toda zahtevamo lahko, da se enakomerno razdeli zahtevano število na vse kronovine in se povsod določi enaka svota. Kakor v zadnjem mesecu, se je tudi za mesec julij razdelilo število na posamezne okraje cele dežele natančno po številu našteje živine.

Kdo dela draginjo?

Če pogledaš v soboto na mariborski trg, imaš priliko, da slišiš zabavljice zoper kmete, češ: Kmet je kriv draginje, kmet je oduhovit. Mnogo je v mestu ljudi, ki pravijo: Kmetu vse samo zraste, ima živine, mleka, moke in vsega drugega dovolj, zakaj neki to vse tako drago prodaja. Take in enake ter še mnogo hujše zabavljice slišiš na trgu. Ali pa so se kmetijski pridelki v primeri z industrijskimi izdelki v resnici neprimerno podražili? Ne in nikdar ne! Naslednje številke naj nam pokažejo razliko med podražanjem kmetijskih in industrijskih pridelkov:

A. Kmetijski pridelki: Pšenica (q = 100 kg) pred vojno 21 K, sedaj 36 K, podražanje za 61%; riž q pred vojno 18 K, sedaj 30 K, podražanje za 60%; ječmen q pred vojno 20 K, sedaj 29 K, podražanje za 50%; leča q pred vojno 50 K, sedaj 64 K, podražanje za 20%; belo vino hl pred vojno 52 K, sedaj 180 K, podražanje za 190%; mleko 1 liter pred vojno 28 vin., sedaj 40 vin., podražanje za 42%; smetana pred vojno 1.20 K, sedaj 1.90 K, podražanje za 58%; sir 1 kg pred vojno 70 vin., sedaj 1.20 K, podražanje za 71%; ementalški sir q pred vojno 320-360 K, sedaj 400-500 K, podražanje za 190%; jajca za 2 K pred vojno 25 kosov, sedaj 10 kosov, podražanje za 145%; koleraba kg pred vojno 2-6 v, sedaj 8-10 v, podražanje za 125%; krompir q pred vojno 10-16 K, sedaj 20 K, podražanje za 81%; zelena špinata 1 kg pred vojno 35-46 v, sedaj 100 do 140 vin., podražanje za 196%; govedina q pred vojno 160-180 K, sedaj 540-560 K, podražanje za 221 odst.; teletina 1 kg pred vojno 2.80-3.40 K, sedaj 6.00-7.60 K, podražanje za 119%; svinjina kg pred vojno 1.92-2.20 K, sedaj 4.80-5.00 K, podražanje za

137%; svinjska mast kg pred vojno 1.52-1.68 K, sedaj 9.00 K, podražanje za 500%; goske 1 par pred vojno 16 K, sedaj 38-90 K, podražanje za 137 do 462 odstotkov.

B. Industrijski izdelki: Olje q pred vojno 32-35 K, sedaj 155-185 K, podražanje za 471 odst.; kolomaz q pred vojno 17 K, sedaj 80 K, podražanje za 370%; kmečki voz pred vojno 150 K, sedaj 500 K, podražanje za 526%; superfostat kg pred vojno 48-52 v, sedaj 1.15 K, podražanje za 130%; Tomasova žlindra kg pred vojno 38-43 v, sedaj 94-100 v, podražanje za 136%; premog q pred vojno 2 K, sedaj 3.50 K, podražanje 70%; juta-vreče pred vojno 1.40 K, sedaj 3.50 K, podražanje za 150%; surovo olje za motorje q pred vojno 11.50 K, sedaj 36 K, podražanje za 217%; vazelin za kožo q pred vojno 64 K, sedaj 185 K, podražanje za 289%; modra galica q pred vojno 62 K, sedaj 350-900 K, podražanje za 1311%; žvepleni prah q pred vojno 21 K, sedaj 310 K, podražanje za 1376%; rafija q pred vojno 90 K, sedaj 395 K, podražanje za 358%; prah za pranje q pred vojno 40 K, sedaj 132 K, podražanje za 230%; salame q pred vojno 395 K, sedaj 1010 K, podražanje za 165%; makaroni q pred vojno 76 kron, sedaj 212 K, podražanje za 178%; črnilo pred vojno 30 K, sedaj 72 K, podražanje za 140%; petrolej pred vojno 32 K, sedaj 50 K, podražanje za 64%; milo za pranje pred vojno 69 K, sedaj 345 K, podražanje za 400%; Sihtovo milo pred vojno 74 K, sedaj 545 K, podražanje za 366%; škrob q pred vojno 51 K, sedaj 170 K, podražanje za 233%; kis q pred vojno 94 K, sedaj 250 K, podražanje za 165%; riž q pred vojno 24.50 K, sedaj 270 K, podražanje za 1020%; čaj kg pred vojno 6 K, sedaj 12 K, podražanje za 100%; Spagat q pred vojno 322 K, sedaj 780 K, podražanje za 142%; smola q pred vojno 32 K, sedaj 350 K, podražanje za 992%; žvepleni cvet q pred vojno 18 K, sedaj 210 K, podražanje za 1066%; žveplo q pred vojno 22 K, sedaj 230 K, podražanje za 945%.

Posebno močno pa je industrija podražila usnje, podplate, platno, blago za obleke in druge neobhodno potrebne reči. Če primerjamo cene kmetijskih in cene industrijskih izdelkov, oziroma pridelkov, pa vidimo, da so se kmetijski pridelki v ceni povišali samo toliko, kolikor je bilo glede na dražje pridelovalne stroške in vojne razmere neobhodno potrebno. Iz gornje statistike vidimo: 1. da je cena pri žitu poskočila največ za 80%, za mleko in njega izdelka do 93%, za boljše vrste sira do 190%; 2. so poskočile cene v prvi vrsti za one kmetijske pridelke, katerih pridelovanje se je jako podražilo; 3. so najbolj poskočile cene pri živini in mesu, to pa vsled tega, ker primanjkuje krme; 4. da je podražanje mnogih industrijskih predmetov doseglo nad 1000% in to ravni pri mnogih predmetih, ki se tudi v kmetijstvu vedno rabijo.

Vsak dan čitamo, da so razne družbe bogatih tovarnarjev dosegle ogromne dobičke. Tako čitamo, da je ogrska družba usnjarskih tovarnarjev dosegla za leto 1915 čez 8 milijonov kron dobička. Avstrijska montanska družba, ki ima v rokah skoro vso avstrijsko železninarsko industrijo, je dosegla čez 40 milijonov kron dobička. Vprašamo: Zakaj pa tukaj ne poseže vlada vmes in ne določi za nujno potrebne predmete najvišjih cen? Vsak dan čitamo tudi o novih milijonarjih, o novih bogataših. Nedavno je v Mariboru opustil nek manufakturni trgovec svojo trgovino in je pričel udobno zasebno življenje. Znanec, ki je dobro poučen o njegovih razmerah, nam je rekel, da ima ta trgovec, ki je pred 25 leti pričel trgovino kot ubog trgovski pomočnik, danes premoženja do 400.000 K. Ali je kak kmet že kedaj s samim kmetijstvom tako obogatel? Vse trgovine so svoje blago

žilo na tisoče drugih Bolgarov, ki so se nato zares združili z rimsko cerkvijo, ko jim je poprej papež Pij IX. vstregel nekaterim željam. Toda ta veselje pojav gibanja je ruska politika prav kmalu v kali zaдушila. Število z Rimom združenih Bolgarov je padlo od 60.000 na 4000. Tudi v desetletjih, ki so nato sledila, ni moglo priti versko gibanje v Bolgariji do nobene pravega vspeha.

Velik preobrat v tem oziru je prineslo l. 1909, ko je izbruhnila na Balkanu vojska in ko je s tem izgubila Rusija svoj vpliv na Balkanu. Večji del bolgarskega naroda je prišel do prepričanja, da zasleduje ruska politika pod pretežno razkolništva lastne, ne pa bolgarske koristi. Prijateljstvo in ljubezen bolgarskega naroda do Rusije je vidno ginjevalo od dne do dne. Iz tisoč in tisoč grl so se slišali kliči: Proč od Rusije, nazaj k Rimu! Najodličnejši bolgarski krog, vstevši dukovščino, so z veseljem pozdravljali ta preobrat in so se pridružili deloma temu gibanju. Ruske grožnje so sicer prav kmalu splašile bolgarsko duhovščino, ki je nato odrekla svojo nadaljno udeležbo na tem gibanju, toda to dejstvo se ni moglo ustaviti gibanja za združenje. Gibanje je naraščalo sicer počasi, toda stalno in vedno bolj.

Pravi povod k temu gibanju so pa dali lepi vzgledi misijonarjev in redovnic-usmiljenk. Za časa balkanske vojske, ko so Bolgarijo na tako nelopi način zapustile njene zaveznice, so misijonarji in redovnice-usmiljenke storile vse, da olajšajo breme tako hudobnega bolgarskega naroda. Njihova požrtvovalnost, ki je objemala z enako ljubeznijo vse brez razločka na veroizpovedanje, je obrodila najlepše sadove.

Ko so se po končani balkanski vojski vračale nazaj v avstrijsko domovino katoliške redovnice-usmiljenke slovanske narodnosti, ki so stregle na bojiščih in v bolnišnicah ranjenim bolgarskim vojakom, so se poslovlili od njih na sofijskem kolodvoru najvišji bolgarski dostojanstveniki, na čelu jim bolgarska carica Eleonora. Zazolzela je, ko se je poslovlila od sester-usmiljenk in opetovano je zagotavljala, da je njena najsrčnejša želja, videti v bolgarskih bolnišnicah in vzgojevalnih zavodih kar največ katoliških redovnic.

Katoliški misijonarji bi nam mogli dosti povedati, kako zelo si želijo priprosti, toda pobožni Bolgari se zopet združiti s katoliško cerkvijo. Umevno, da se nasprotniki tega gibanja poslužujejo vseh mogočih sredstev, da bi zanesli v bolgarski narod srd, sovraštvo in stud do Rima.

K tem nasprotnikom se tudi mora prištevati velik del razkolniške bolgarske duhovščine, ki se nahaja večinoma na prav nizki stopnji izobrazbe. Da, del te duhovščine, podkupljen in zaslepljen z rublji ruskega sv. sinoda, se krčevito upira združenju z Rimom. Kako je znala ruska politika od pričetka sedajne svetovne vojske vporabljati vsa sredstva, da bi pridobila Bolgarijo v političnem in tudi v cerkvenem oziru popolnoma za se, kaže sledeči slučaj:

Tik palače ruskega poslanika v Sofiji so zgradili rusko pravoslavno cerkev. Kp je bila cerkev dograjena in jo je bilo treba posvetiti, je poveril to nalogo ruski sv. sinod razkolniškemu bolgarskemu patriarhu v Sofiji, da opravi v imenu Rusije slavnostne cerkvene obrede posvečenja. S tem činom je Rusija pripoznala samostojnost in enakovrednost bol-

garske cerkve, katero je pred 40 leti izobčil carigradski grški patriarh iz pravoslavne cerkve. Kar se torej v teku 40 let na nobeden način ni moglo doseči, se je sedaj za časa svetovne vojske brez vsake prošnje prav lahko doseglo.

Sofijski patriarh Jožef II. (umrl dne 3. julija 1915) se je v posebni zahvalni brzojavki kar najpriščneje zahvalil ruskemu carju Nikolaju II. za to milost. Bil je sedaj prepričan, da bo tudi carigradski grški patriarh pripoznal samostojnost in enakopravnost bolgarske cerkve. Zdal pa, ko je Bolgarija prekinila vse zveze z Rusijo, bo prišla bržčas tudi bolgarska razkolniška duhovščina do prepričanja, da bo morala začeti čutiti in delati z bolgarskim ljudstvom.

Nadalje se mora povdarjati, da ne vživa nikjer na Balkanu katoliška cerkev toliko ugodnosti, kakor v Bolgariji. Čeprav velja pravoslavna vera za državno vero, vživajo vendar vsa druga veroizpovedanja popolno prostost in se smejo neovirano razvijati. In zlasti čislajo pravoslavni Bolgari svoje katoliške Bolgare tako zelo, da se smatrajo za njihove prave brate, dočim smatrajo druga veroizpovedanja za tuja. Sedanja bolgarska vlada podpira v vsem katoliške interese. Tako n. pr. podpira bolgarska vlada redno duhovniška semenišča in druge katoliške zavode. Katoliški duhovniki so v Bolgariji vojaške službe prosti, dobivajo od države redno plačo in imajo prosto vožnjo po železnicah. Vse cerkvene katoliške procesije se vrše javno in v najlepšem redu, ne da bi jih kdo motil, še celo bolgarski razkolniki se jih vdeležujejo v zelo obilnem številu.

Kak ugled vživajo pri razkolniških Bolgarih

Mlinar in kmet.

Iz Murskega polja se nam piše: Med istimi, ki ne delajo vse, kakor je prav, so tudi nekateri mlinarji. Za plačilo si namreč mnogokrat vzamejo veliko več, kakor bi si smeli. Jaz sem n. pr. dal v mlin 60 kg pšenice, a dobil sem nazaj samo 35 kg moke z otrobi. In kako slaba je bila moka! Tudi v drugih krajih je menda tako. Ko sem se pri mlinarju pritožil, da mi je dal premalo in preslabo moko, mi je odgovoril: „Kaj boš godrnjal. Če ti ni prav, pa pelji drugam.“ Sicer pa ima sedaj vsak delavec večjo plačo, zakaj bi si torej mlinar ne smel večje merice vzeti.“ Vprašam vas, g. urednik, ali je tako postopanje pravično in ali odgovarja postavnim odredbam o zmletju žita?

Odgovor: Tako ravnanje ne odgovarja postavnim odredbam. Po vladni odredbi si mlinar ne sme vzeti za plačilo zmletja ne žita in ne moke, ampak le denar in sicer: Za 100 kg pšenice 2 K 80 v, ječmena ali rži 2 K 50 v in koruze 2 K 60 v. Moke in otrobov pa mora dati sledeče množine: za pšenico in rž 80% moke in 16-17% otrobov, za ječmen in koruzo 75% moke in 21% otrobov; 3-4 kg pa se računata za razprašenje. Glavno torej je, da kmet, ko pelje zrno v mlin, isto poprej steha, seveda najbolje v pričjo mlinarja. In ko odzame moko, se tudi naj prej prepriča, ali je toliko moke, oziroma otrobov, kakor mu jih gre po gornjem ključu. Sicer pa mislimo, da se večina mlinarjev itak drži vladnih odredb, ker so kazni za enake prestopke zelo ostre. V mariborskem okraju je oblast n. pr. pred tedni zaplenila nekemu mlinarju 6000 kg žita, ki ga je imel odveč v mlinu, in ni vedel dati natančnega odgovora, odkod da ga ima!

Škropljenje in žveplanje.

Sedaj, ko je trta odcvetela, je prav prikladen čas za tretje škropljenje in žveplanje. Kdor je približno pred tremi tedni škropil v drugič, ta naj poškropi sedaj trte v tretjič. Tega škropljenja se ne sme odlašati, kajti peronospora se je že povsod prikazala in če po sedanjem vročem vremenu nastane nekaj dežja, se zna bolezen prav hitro in opasno razširiti.

Posebno pozornost je pri tem škropljenju obrabčati na grozdje, ki ga bolezen v tem času najraje napade. Zato ga je sedaj treba prav temeljito poškopiti.

Za tretje škropljenje trt je treba vzeti galico malo močnejšo in sicer ¼ kg galice, ¼ kg galuna in 1½ kg apna na 100 litrov vode.

Kdor ima galice več na razpolago, vzame lahko galice in galuna po 1 kg, apna pa 2 kg na 100 l vode; več galice ali galuna jemati je potratno.

Kakor smo čuli, je graška zveza gospodarskih zadrug že dobila večjo množino žvepla.

Vinogradniki, ki so žveplo prejeli, naj tedaj z njim takoj grozdje na fino potrosijo. To žveplanje se pa mora vršiti ob lepem, vročem in suhem vremenu, sicer nič ne zaleže. Kdor žvepla ni dobil ali če je vreme oblačno in hladno in žveplanje nemogoče, ta

naj pomeša med gabično skropilno zmes na vsakih 100 litrov 100 gramov (10 dek) kalijevega hipermanganata, ki ga ima v zalogi c. kr. Kmetijska družba za Kranjsko v Ljubljani. Kalijev hipermanganat je treba poprej v vodi ali v gabični skropilni tekočini raztopiti.

Kakor se nam poroča iz Gradca, bo dobila Štajerska še 20 vagonov galice. Dosedaj smo je dobili približno 50% od naročene množine. Treba bo torej 2 njo tudi odslej izredno varčno ravnati, ker teh 20 vagonov bo za naše potrebe le zelo malo izdalo.

Po mnogih občinah na Slovenskem Štajerskem je toča vinograde močno poškodovala. Take vinograde je treba takoj dobro poskropiti, ker bi sicer vse listje odpadlo in trtni les ne bi dozorel.

Rusko bojišče.

V Bukovini je rusko prodiranje ustavljeno. Naši so se močno ustalili na goratem obmejnem ozemlju na bukovinsko-sedmograško-gališki meji, in branijo Rusom prehod na Sedmograško. — V Galiciji so se Rusi vrgli z ogromno silo, 200.000 vojakov, na črti Kutj-Horođenka-Dnjestr v zahodni smeri proti Kolomeji in Stanislavu. Kolomejo smo dne 29. junija prepustili Rusom, ker je bil ruski naval prehud, Stanislav pa se še krepko drži. V prostoru vzhodno od Stanislava so poslali Rusi v boj velikanske kozaske čete, ki pa so bile dne 30. junija in dne 2. julija pri kraju Tlumač krvavo pobite. Dne 3. julija pa je del Bothmerjeve armade, ki stoji ob Strypi, nenadoma vdaril na Ruse vzhodno od Stanislava in jih na 20 km široki fronti potisnil 10 km nazaj. Ruska ofenziva zahodno od Kolomeje je ustavljena. Preprečen je tako tudi ruski načrt, da bi se našo gališko armado presekalo na dva dela. Ob Strypi se naše središče izborna drži. Severozahodno od Tarnopola smo Rusom iztrgali višino Vorebijevka. — V Voliniji polagoma napredujemo. Naše čete se zopet približujejo Lucku, od katerega so oddaljene le še 25 do 30 km. — Tudi na severu so Rusi proti Hindenburgovim četam pričeli z močnimi napadi.

V Bukovini.

V Bukovini še imajo naše čete zaseden nekako 10 km širok pas vzhodnosevernega pobočja bukovinskih Karpatov. Rusi so se zadnje dni zelo trudili, da bi vdrli na Sedmograško, a se jim to nikakor ni posrečilo. Dne 28. junija je ruska kavalarija prodrla do Izvora, malega kraja v gorovju ob izvoru Sučave, oddaljenega 20 km od one točke, kjer se stikajo gališka, sedmograška in bukovinska meja. Naši so ruske napade odbili, konjenico pa popolnoma razpršili.

Boji pri Kolomeji.

Na 40 km široki fronti, med vzhodnogališkimi Karpati in Dnjestrom so vdarili Rusi v sredo, dne 28. junija, z veliko premočjo na naše postojanke vzhodno od Kolomeje. Naši so sicer hrabro odbijali ruske napade, a ker je dne 29. jun. ruska premoč našo fronto severozahodno od Kolomeje pri kraju Pištni vpognila, so morali naši mesto Kolomejo izprazniti. Na Petrovo zvečer so Rusi vkorakali v mesto, katero so naši v popolnem redu zapustili. Na ruski strani se v prostoru pri Kolomeji bori najmanj 200 tisoč mož. Cilj ruskega navala je bil, da odtrga desno krilo naše armade od gališkega središča ob reki Strypi in ga tako prisili k umikanju vsaj do Zlote Lipe. Dasiravno so Rusi severno od Kolomeje pri mestu Tlumač v smeri proti Stanislavu vrgli v bor-

katoliški duhovniki, je razvidno iz tega, da jih pozdravljajo z odkritosrčnim spoštovanjem, se z njimi zaupno pogovarjajo, dočim nimajo do lastne duhovščine veliko zaupanja. Nekeje je rekel katoliški duhovnik, ki je potoval po Bolgariji, sledeče: „Nisem mogel prav nič opaziti, da bi Bolgari ne bili naklonjeni katoliškemu duhovniku.“

Zelo priljubljene so katoliške šole in katoliški vzgojevalni zavodi. V teh zavodih se vzgojuje vsako leto veliko število razkolniških otrok. Posledica tega je, da začnejo spoznavati katoliško cerkev kot edino pravo, jo spoštovati in ljubiti in ravno vsled tega so ti zavodi velikanske važnosti.

Sedanje ugodno stanje katoliške cerkve v Bolgariji je povod za opravičena najboljša upanja. Da se bo pa moglo započeto delo uspešno nadaljevati in srečno doseči združenje vseh razkolniških Bolgarov s katoliško cerkvijo, je treba pomoči in sicer duševne in denarne. O. Martin Jugli, eden najgorenejših apostolov za združenje, piše: „Čeznaravno se nič ne zgodi brez molitve, tako je zapovedal Bog v svoji nepojmljivi in nedoumni močrosti. Če je trajalo razkolništvo že tako dolgo vrsto let, če se ni prišlo do združenja Bolgarov z Rimom, je vzrok, ker se ni zadoštilo molilo.“ Pa tudi v denarnem oziru bo treba kar najkrepkeje podpirati bolgarske misijone. Katoličani ne smemo čakati tako dolgo, dokler nam drugi ne zastavijo pota, marveč moramo že sedaj in kar najizdatneje podpirati obstoječe bolgarske misijone in se pripravljati, da ustanovimo nove.

bo mnogo polkov ruske konjenice, ki je dne 30. junija in dne 2. julija v 3 km široki in 6 vrst globoki črti z veliko naglico napadla naše tamošnje postojanke, vendar so naši ostali v svojih postojankah pred Stanislavom. Rusi so imeli ogromne izgube. Obširno ozemlje je bilo eno samo velikansko morišče. Cel klopčič mrtvih konj in mož je ležal v luži krvi. Naši so dne 2. julija rusko prodiranje med Karpati in Dnjestrom ustavili in tako preprečili umikanje naše armade ob Strypi. Dne 3. julija pa je del te armade pri Tlumaču v širini 20 km in globini 10 km z nenadnim napadom celo vrgel Ruse nazaj in jim tako prišel severno od Kolomeje za hrbet.

Pri Tarnopolu.

Severozahodno od Tarnopola so si naši bataljoni dne 1. julija v bajonetnem jurišu zopet osvojili važno višino Vorebijevko, katero so Rusi nedavno zavzeli. V teh bojih je bilo vjetih do 900 Rusov.

V Voliniji.

V Voliniji postaja položaj za Ruse vedno neugodnejši. Dne 27. junija so jim naše čete iztrgale važno postojanko Linjevko ob Stohodu (zahodno od Sokula), dne 28. junija pa so bili Rusi pri Novem-Počajevu pognani s krvavimi glavami nazaj. Naslednje dni so potiskali naši Ruse korak za korakom nazaj proti trdnjavi Luck, od katere smo oddaljeni le nekaj 25 do 30 km. Dne 2. julija so Rusi vrgli pri kraju Zločeva (blizu izliva Lipe v Styr) proti nam velike konjeniške množice, a bili so odbiti tako krvavo, kot pri Tlumaču. Rusi pošiljajo v prostor pri Lucku vedno nove čete, da bi tako ustavili naše prodiranje.

Rusi v enem mesecu izgubili 500.000 mož.

Svedski in danski listi so dobili iz Petrograda zaupna poročila, iz katerih se sklepa, da so Rusi v času od 4. do 30. junija izgubili okrog 500.000 mož na ranjenih in padlih. Najhujše so bile ruske izgube severno od Černovic in v prostoru pri Kolomeji. Pri Kolomeji se širi grozen smrad, ker je nemogoče pokopati vseh padlih vojakov in konj, ki ležijo na bojišču. Na bojišču pri Tlumaču je ležalo do 5000 mrtvih ruskih konj.

General Lešický.

Ruska uradna poročila javljajo, da je general Lešický, zapovednik ruske armade, sedaj v Bukovini. „Baseler Nachrichten“ poročajo, da je general Lešický 59 let star in velja kot poseben veščak v ruskih infanterijskih stvarih. V rusko-japonski vojni je bil Lešický zapovednik prve brigade 6. sibirske strelske divizije, potem zapovedujoči general in končno višji zapovednik priamurskega vojnega okrožja. Drugi listi so poročali, da je Lešický znani general Rennenkampf, kateri je odložil svoje nemško ime in si privzel rusko. Novejša poročila pravijo, da je ta vest neresnična.

Rusi napadali v desetih rojnih vrstah.

(Izvirni dopis iz bojišča.)

Kakor Vam je znano, nas Rus hudo napada. Menda je spravil vse svoje zadnje moči skupaj in hoče zopet poskusiti svojo srečo, ker se mu sedaj ravno nudi priložnost. Res je dosegel nekaj uspehov, a zato je tudi žrtvoval na tisoče in tisoče svojih vojakov in jih tiral proti nam v gotovo smrt. Napadal nas je v več kakor desetih rojnih vrstah. Neusmišljeno so kosile naše strojne puške in tudi naši topovi. Naše 15 cm granate in šrapneli so grozno gospodarili v njegovih vrstah. Samo pred enim našim izstrelkom je kar cela ruska rojna črta frčala po zraku, da je bilo grozno za gledati. Celi kupi ruskih mrličev ležijo na bojišču. Rusi nas hočejo tudi tukaj v središču bojne črte potisniti nazaj, kar se jim pa ne posreči in se jim tudi ne bo tako hitro. Kadar se oglasi ruska artilerija, zadonijo naši dobro namerjeni topovi in rusko topništvo mora utihniti. Upam, da bo kmalu prišel čas, da bomo Ruse pognali zopet nazaj. Priserbne pozdrave vsem bralcem „Slovenskega Gospodarja“ pošilja Ernest Bregar iz Knezdola pri Trbovljah.

Italijansko bojišče.

Na soški fronti so Lahi pričeli s šesto ofenzivo, ki je posebno silna v prostoru vzhodno od Tržiča. Z veliko silo napada sovražnik tudi naše postojanke na Doberdolu, pri Gorici in Podgori. Pri tem ima zopet ogromne izgube, a le bore malo uspehov. — Na koroški fronti napadajo Lahi naše postojanke pri Malem in Velikem Palu. — Na vzhodni tirolski fronti smo dne 1. julija odvzeli Lahom enega izmed vrhov gore Monte Kristalo. — Med Brento in Adižo smo se ustalili na črti: Zebio (6 km severno od Asiaga), Monte Rasta (tesno zahodno od Asiaga), severni del doline reke Pozina, gora Monte Majo (severozahodno od Arsiera), gora Pasubio (ob tirolski meji zahodno od Arsiera) in od tam v zahodni smeri do Adiže. Naši slovenskoštajerski domobranci so se zopet izredno proslavili. Sever-

no od Asiaga je dne 2. julija šest mož broječa patrolja 26. domobranskega pešpolka vjela 266 Lahov. — V italijanski zbornici, ki je bila dne 3. julija odgledana, so se socialisti in katoliški poslanci izrekli proti vojski. Socialisti so zahtevali, naj italijanska vlada dela na to, da se jim prej sklene premirje in mir.

Šesta ofenziva Italijanov ob Soči.

Lahi so ob Soči pričeli z novim napadanjem. Nekateri listi pravijo, da je to šesta italijanska ofenziva. Glavni napadalni sunki so se pričeli dne 28. junija in sicer pred vsem na del doberdolske fronte med morjem in Sv. Martinom, oziroma Sv. Mihaelom. Tudi na ostali soški fronti se vrstijo laški napadi, a ne s tako silo, kot na južnem delu. Vzhodno od Sele smo morali dne 29. junija izprazniti nekatere prednje jarko, ker so jih Lahi tako obsipavali s topovskim ognjem, da so bila vsa kritja in jarki popolnoma zrušena. Vrhunec napadov, ki so se nadaljevali posebno pri Tržiču vsak dan, je bil dne 3. julija. Lahi so od morja do Tržiča obsipavali naše postojanke s silnim ognjem, kakor še menda nikdar poprej. Obenem so pa noč in dan naskakovali naše postojanke z infanterijskimi juriši in ročnimi granatami. Vzhodno od Tržiča so naši vrli domobranci odbili nič manj nego sedem napadov. Tudi pri Selcah, Sv. Mihaelu in Sv. Martinu so Lahi drzno napadali. Naši so obdržali vse postojanke.

Sest italijanskih junakov vjelo 266 Italijanov.

V prostoru gore Monte Interotto (severno od Asiaga) je dne 2. julija poročnik Kaiser (rojen Mariborčan) s šestimi možmi močno patroljo štajerskega domobranskega pešpolka št. 26 vjelo 266 Italijanov, med njimi 4 častnike.

Ob koroški meji.

Tudi ob koroški meji je polentar zadnji čas poskušal zopet svojo srečo. V noči od dne 22. na 23. junija je silovito obstreljeval naše postojanke. Padale granate in šrapneli raznih kalibrov, a škode nam ni povzročil nobene. Tudi napad sovražne pehote na levem krilu je bil prav pošteno odbit. Res, da Bog kaznuje verolomnega izdajalca za njegovo nesramno početje. Mi pa zaupamo v Boga, da kmalu podeli našemu orožju slavno zmago. Pozdrave pošiljamo slovenski fantje od 20. lovskega bataljona vsem čitateljem „Slovenskega Gospodarja“, posebno pa našim dekletom: Podlovcu Eder Franc od Sv. Jurija v Sl. gor., Kravanja Franc iz Trente na Primorskem in Arih Anton iz Marenberga; poddesetnik Ivanuša Ivan iz Huma pri Ormožu; lovci: Franc Lehner iz Sl. gor., Janez Penco, Martin Belšak, Jožef Belšak in Jakob Belšak ter Franc Žuran od Sv. Barbare v Halozah.

Boji na italijanskih tleh.

Bivši načelnik celjskega „Orla“, sedaj pri poljskih havbicah, piše svojim domačim dne 17. junija: Dragi domači! Mnogo ste že čitali o našem prodiranju v južnih Tirolah, toda hočem Vam kljub temu nakratko opisati, kako izborno da smo podili Italijane. Bili smo skoro ves čas kot zasledujoča baterija, zato smo imeli priliko, da smo bili takoj po vsaki kanonadi na licu zavzetega mesta. Da Italijani niso Bog ve kako hrabri, to je že stara pravljica. Če je že vmes nekaj hrabrih, vendar se ti ne dajo primerjati nam slovenskim fantom. Prve kakor tudi še zdajšnje postojanke so bile tako močno utrjene, da kdor bi jih od nas poprej videl, bi z gotovostjo rekel, to je nemogoče, jih zavzeti. In če se ozremo zdaj nazaj, vidimo še na tako močni oklopni trdnjavi plapolati mogočeno avstrijsko zastavo. Kako da so bile razdejane utrjene italijanske postojanke in trdnjave od naše artilerije, se skoro ne da popisati. Zadevali pa smo to pot res izvrstno. Ni ga bilo skoro kritja, da bi ne bilo v podrtinah in pod njimi razmesarjena človeška trupla. Res, grozen pogled na tak prizor! In granate so žvižgale in zadevale v polno, da je bilo veselje. Niti miš bi ne ušla iz tistega prostora, katerega smo držali pod neprestanim ognjem, še manj pa kak Italijan. Pa še tistega, kateri je hotel pobrisati, je zadela dobro namerjena krogla našega hrabrega infanterista. Da se Italijani grozno boje tudi naše artilerije, oziroma izstrelkov, spričuje že mnogo slučajev. Hočem Vam pri tej priliki navesti en tak slučaj.

Bili smo v postsjanki pod utrdbo Verena. Pred nami ležeči precej visok hrib je bil zaseden in močno utrjen od Italijanov. Prišlo je povelje, da bo ob določeni uri treba zavzeti dotični hrib ter ga poprej z artilerijskim učinkujočim streljanjem pripraviti za napad naše pehote. Oddali smo komaj 16 strelcev in že je prišla telefonična izjava: Ogenj ustaviti! Naša pehota je zavzela skoro brez vsakega strela to utrjeno postojanko. Italijanom so se vedno brneli po ušesih stari zvoki brezštevilitnih razpokajočih se granat in šrapnelov, zato so pa tudi tako hitro zapustili navedeno postojanko. Na utrdbi Verena so celo naši topničarji od 30.5 cm možnarja obrnili italijansko 28 cm-havbico ter z njo streljali za polentarji in razpočili kolodvor v Asiagu. Njih lastni top jih je zagnal v pogubo. Tako vro in s korajžo gre pri nas vedno naprej.